Vraag nr. 49
van 4 mei 2005
van mevrouw TREES MERCKX-VAN GOEY

Bijenteelt – Stimuli

Al enkele jaren uiten de Hagelandse en Limburgse fruittelers hun vrees over de achteruitgang van de kwaliteit van ons Vlaamse fruit als het aantal bijenvolken in ons land verder blijft dalen.

Honingbijen worden in deze periode van het jaar ingezet voor de bestuiving van de fruitbomen. De afgelopen tien jaar is het aantal Vlaamse imkers met 25 % gedaald (van 6.500 naar 5.000). Het aantal bijenkwekers blijft intussen achteruitgaan. Meer nog, het lijkt er niet op dat er meteen beterschap op komst is. Volgens de imkerij zelf, is de vergrijzing van de imkers de hoofdoorzaak van het tekort. Heel wat imkers zijn gepensioneerd en als er wat misloopt met de bijen, zijn ze veeleer geneigd te stoppen dan opnieuw te beginnen. Daarnaast voelen heel weinig jongeren zich geroepen om in de imkerij te stappen.

De gevolgen van de terugval van het aantal imkers zijn duidelijk: waar de fruittelers vroeger vaak 25 kasten per hectare konden plaatsen, moeten ze zich nu - in het beste geval - tevreden stellen met 15. Ook wind en andere insecten spelen een belangrijke rol bij de bevruchting van de bloemen, maar de honingbijen blijven de beste bestuivers. Met een goeie bestuiving krijg je niet meteen een grotere oogst, maar de kwaliteit ervan zal wel beter zijn.

In serres probeert men bijen te vervangen door hommels, maar voor de fruitteelt is dat onbegonnen werk. Het dalende bijenaantal vormt dus een ernstige bedreiging voor de toekomst van het Hagelandse en Limburgse kwaliteitsfruit.

Naast de vergrijzing van de imkers, vormt ook de conditie van de bijen een bedreiging. Het blijkt immers dat heel wat bijen verzwakt uit de winter komen. Volgens imkers en biologen zou hier de aanplanting van koolzaadvelden een oplossing kunnen bieden. De imkerverenigingen pleiten er ook voor bij natuurverenigingen om bij elke aanplanting voor minstens 25 % "bijvriendelijke" gewassen te zorgen.

1. Onze Hagelandse en Limburgse fruittelers zijn bekend om hun kwaliteitsproducten. De bijen spelen daar een belangrijke rol in. Het steeds dalende aantal imkers maakt duidelijk dat er dringend maatregelen nodig zijn om de imkerij nieuw leven in te blazen.

   Wat zijn de plannen van de minister terzake?

   Werden in het verleden aan imkers of hun verenigingen subsidies of andere geldelijke tegemoetkomingen toegekend in het kader van hun bijdrage tot het instandhouden van natuursystemen?

2. Enkele jaren gelden hebben heel wat imkers de bijenkweek opgegeven omdat de particuliere verkoop van de honing aan te veel eisen werd onderworpen. De kosten voor de productie werden zo hoog dat de eigengekweekte natuurhoning niet langer kon concurreren met de honing in de winkelrekken.

   Kan de minister een overzicht geven van de na te leven verplichtingen in zijn beleidsdomein? Is er al een onderzoek gebeurd naar het eventueel overbodige karakter van een aantal regels?

   Een versoepeling van de maatregelen zou een aantal jonge kandidaat-imkers kunnen motiveren. Neemt de minister maatregelen op dat vlak?

3. Hoe verloopt de communicatie tussen de minister en de imkers? Onder meer over de maatregelen vermeld in de vorige subvraag?

4. Naast de vergrijzing van de imkers vormt ook het steeds zwakker worden van de bijen een oorzaak van de achteruitgang van ons bijenbestand. Hier kan aangepast voedsel voor de bestuivers een oplossing bieden.

   Vlaanderen wil de Kyoto-norm halen. Dat kan onder meer door de productie van bio-diesel met koolzaad. Koolzaadvelden zijn bovendien een ideale voedingsbron voor bijen. Als Vlaanderen ervoor kiest om de Kyoto-norm te behalen door middel van bio-diesel, zouden de imkers en de bijen daar zeker ook hun voordeel uithalen. Is er voldoende aandacht voor dit aspect van de koolzaadteelt?

N.B. Een gelijkaardige vraag werd gesteld aan minister Peeters (vraag nr. 537).

Antwoord

1. Het is onder meer voor onze Vlaamse fruitsector van groot belang dat er voldoende bijenvolken zijn om een goede bestuiving en vruchtzetting te garanderen. Vanuit de Administratie Land- en Tuinbouw wordt er daarom reeds verscheidene jaren heel wat aandacht geschonken aan de opleiding en vorming van nieuwe en reeds actieve imkers.

   Jaarlijks worden er vanuit de Administratie Land- en Tuinbouw, Afdeling Duurzame Landbouw, cel Vorming ongeveer tussen 70.000 en 80.000 euro rechtstreekse subsidies betaald aan minstens 9 imkerverenigingen voor de ondersteuning van vorming (er is 25% medefinanciering door het PDPO op basis van Verordening (EEG) 1257/99). Daarnaast worden ook nog opleidingen georganiseerd door derden (vnl. fruittelersorganisaties) die ook in hetzelfde kader gesubsidieerd worden. Vermits deze lessen dikwijls geïntegreerd zijn in een volledige cursus is het moeilijk om dit bedrag exact te berekenen. Een ruwe schatting wijst uit dat er in totaal ongeveer 100.000 euro per jaar aan opleidingen in de imkerij gesubsidieerd wordt.

   In het kader van Verordening (EEG) 797/04 betreffende de maatregelen ter verbetering van de productie en afzet van producten van de bijenteelt, kunnen Lidstaten een programma indienen bij de Europese Commissie. Deze cofmanciert 50% van het nationale bijenteeltprogramma. Het Belgisch programma voorziet in een totale uitgave van €464.585 per jaar (2005, 2006 en 2007), waarbij maximum €232.293 door de EU wordt gefinancierd. Volgende maatregelen zijn opgenomen in het programma:

Maatregel	**Voorzien uitgave (euro)**	**Medefinanciering** E.U **(euro)**
Voorlichting-technische bijstand (opleidingscursussen, educatief materiaal...)	176.030	88.015
Bestrijding van de varroamijt (onderzoek varroaresistente bijen, testproducten, foliow-up proefbijenkasten...)	64.540	32.270
Rationalisatie van de transhumance (kaart honingproducerende gebieden, informatie over de risico's verbonden aan fytosanitaire producten)	11.604	5.802
Analyse van de honing (analysekosten, ontwikkeling kwaliteitslabel)	137.880	68.940
Herbevolken van de bijenkorven (teelt van geselecteerde koninginnen)	37.280	18.640
Onderzoek (residuen, snelle analyses) en studie (aroma en organoleptische kwaliteit)	37.251	18.626
Totaal	**464.585**	**232.293**

De EU cofinanciert 50% van het nationale bijenteeltprogramma. De overige 50% moet van de overheid van de Lidstaat komen. Elk bijenteeltcentrum staat zelf in voor het zoeken van voldoende cofinanciering (deze komt vooral van de VDAB en UGent via tewerkstelling en van toelagen van de provincies en enkele gemeenten).

2. De voorwaarden waaraan honing moet voldoen liggen vast bij de Europese Richtlijn 2001/11 O/EG. Bedoeling van deze richtlijn was om via extra kwaliteitseisen de invoer van minderwaardige honing aan banden te leggen. Dit is een federale bevoegdheid. Niettemin ben ik mij bewust dat deze extra kwaliteitseisen het er niet eenvoudiger op maken voor onze imkers.

3. Het contact met de imkers verloopt in hoofdzaak via de Landbouwadministratie en indien gewenst kunnen de imkers, zoals in het verleden ook contact nemen met mijn kabinet.

4. Door de Administratie Land- en Tuinbouw - Afdeling Duurzame Landbouw werden twee demonstratieprojecten in verband met de mogelijkheden en de teelt van koolzaad goedgekeurd. Er zal bij de projecthouders op aan gedrongen worden om aandacht te hebben voor het aspect van de bijen in deze teelt.

Hiernaast onderzoek ik momenteel de mogelijkheden om in het kader van het nieuwe Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling een extra subsidie te voorzien in het kader van de groenbedekking indien dit bijenbezoekende groenbedekkers zijn zoals Phacelia. Door het IWT werd recent een onderzoeksproject toegekend over de nevenwerking van gewasbeschermingsmiddelen op bijen uitgevoerd door het Opzoekingsstation van Gorsem i.s.m. de KULeuven.